محل مهر یا امضاء مدیر

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه یـــک تهران

ش صندلی (ش داوطلب) :	نام واحد آموزشی : متوسطه ۲	نوبت امتحانی : اول	ساعت امتحان : ۸ صبح
نام و نام خانوادگی :	پایه : دوازدهم	رشته : تجربی-ریاضی	وقت امتحان : ۸۵دقیقه
سوال امتحان درس : فارسی	نام دبیر : زهره شاهسون	سال تحصیلی : ۱۴۰۲-۱۴۰۱	تاریخ امتحان : /۱۴۰۱/۱۰

«موفقیت به سمت شما نمی آید . این شمایید که آن را به دست می آورید.»

ردیف	سؤال (پاسخنامه دارد.)	بارم
	قلمرو زبانی(۷نمره)	
الف	**الف)معنی واژگان(۱)**	
	۱- کدام یک از واژگان بیت زیر، برابر معنایی واژه (می فروش)است؟	**۰/۲۵**
	« خانهٔ خمار چو قصر مشید منبر ویران و مساجد خراب»	
	۲-عبارت زیر،در توضیح کدام اصطلاح «عرفانی» آمده است؟	**۰/۲۵**
	«کمال توجه بنده به حق و یقین بر اینکه خداوند در همه ی احوال،عالم بر ضمیر اوست»	
	الف)انبساط ب)مراقبت پ)معاملت ت)مکاشفات	
	۳ -معنای صحیح را از داخل پرانتز انتخاب کنید.	
	الف-زین بی خردان سفله (فرومایه-شوم) بستان/داد دل مردم خردمند	**۰/۵**
	ب-تن ز جان و جان ز تن مستور (قریب-پوشیده) نیست.	
	ب)املای واژگان (۲نمره)	
	۴-کدام یک از ابیات زیر،فاقد غلط املایی است؟	
	الف) بَلغَ العُلی بِکمالِهِ، کشفَ الدُّجی بِجَمالِهِ حَسُنَتْ جَمیعُ خِسالِهِ، صَلّوا علیه و آلِهِ	**۰/۲۵**
	ب) صبر بر داغِ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست	
	پ) چو آجز گشت خسرو در جوابش نیامد بیش پرسیدن،صوابش	
	۵-در هر یک از گزینه های زیر، شکل درست واژه ها را از دیدگاه املایی، برگزینید	
	الف- ما را از (قربت – غربت) زندان شهر به میهن آزاد و دامن گسترمان، کویر می بُرد.	
	ب- یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی ما را چه (تحفه – تهفه)کرامت کردی.	**۰/۷۵**
	پ- چشمهٔ آبی سرد که در (تموذ-تموز) سوزان کویر، گویی از دل یخچالی بزرگ بیرون می‌آید.	
	۶- درمتن زیر واژه ای را که املای آن نادرست است،بیابید و شکل درست آن را بنویسید.	
	«در میان آنان فقط من بودم که دودل و سرگردان و سر در گریبان بودم. بیش از یک سال و نیم نتوانستم از مواهب خداداد و نعمت‌های طبیعت بهره مند شوم. لیسانس داشتم. لیسانس نمی‌گذاشت که در ایل بمانم. ملامتم می‌کردند که با این تصدیق گرانقدر، چرا در ایل مانده‌ای و عمر را به بتالت می‌گذرانی؟!»	**۰/۵**
	۷- در عبارت های زیر،املای دو واژه نادرست آمده است؛شکل درست آنها را بنویسید.	
	الف-دست فروشان و دوره گردان شهر بساط شیرینی و حلوا در راه ایل می گسترند.	**۰/۵**
	ب-بر روی بام خانه ، خسته از نشعهٔ خوب و پاک آن« اسرا» در بستر خویش به خواب رفتم.	
	پ-از امّان به بعد تغییر زمین آشکار شد. جزیره های کوچک و بزرگ، مثل وصله های رنگارنگ بر تیلسان آبی مدیترانه دوخته شده است.	

پ)دستور (۴نمره)

۰/۲۵ **۸– در کدام یک از گزینه های زیر، واژه ای آمده که در زبان فارسی«هم آوا»دارد؟**

الف) مین‌ها را که کاشتیم، خر را می‌آوریم به قیمت مناسب به صاحبش می‌فروشیم. نکند خیال کردی این خر، جاسوس صدام است؟!

ب) باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش همه جا کشیده.

۰/۵ **۹–در مصراع اول بیت زیر چه واژه ای حذف شده است ؟نوع حذف را بنویسید .**

کرم بین و لطف خداوندگار /گنه بنده کرده است و او شرمسار

۰/۵ **۱۰– در عبارت زیر،نقش اجزای اصلی جمله ی «دوم»را (به جز نهاد و فعل)بنویسید.**

«ترک خود بکند و خود را ایثار عشق کند»

۰/۵ **۱۱– در هر یک از مصراع های زیر،فعل های مشخص شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید.**

الف-شو منفجر ای دل زمانه

ب- زاهد خلوت نشین دوش به میخانه شد

۰/۵ **۱۲– نقش ضمایر متصلی را که در عبارت و بیت زیر،مشخص شده بنویسید.**

الف)حاجی از حرف‌هایم خنده‌اش می‌گیرد اما به زور سعی می‌کند جلوی خنده‌اش را بگیرد.

ب)بازش بخواند؛باز اعراض فرماید .

۰/۵ **۱۳– با توجه به بیت های زیر درستی یا نادرستی هر یک از موارد داده شده را تعیین کنید.**

«ای مادر سرسپید بشنو این پند سیاه بخت فرزند

بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند»

الف- در گروه اسمی«این پند سیاه بخت فرزند »واژه«فرزند»هسته است . □درست □ نادرست

ب- ترکیب های«شرزه شیر و اژدهای گرزه»وصفی هستند. □ درست □ نادرست

۰/۲۵ **۱۴– نوع دستوری (را)در کدام یک از موارد زیر با عبارت نمونه یکسان است؟**

«سریر مُلک عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد»

الف-اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه به سر نهاده است.

ب- در عشق قدم نهادن کسی را مسلمّ شود که با خود نباشد و ترک خود بکند.

پ- گفت: «باید حد زند هشیارمردم، مست را»/گفت: «هشیاری بیار، اینجا کسی هشیار نیست!»

۰/۵ **۱۵- نقش واژه های مشخص شده را بنویسید.**

الف-در غم ما روزها بیگاه شد.

ب-خامش منشین سخن همی گوی .

۱۶–با توجه به هر متن به پرسش ها پاسخ دهید.

۰/۵ **الف)در بیت « کلمات را کنار زنید و در زیر آن، روحی را که در این تلقّی و تعبیر پنهان است، تماشا کنید.» واژه «آن»صفت است یا ضمیر؟**

ب)در مصراع«در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست»واژه«جای»نهاد است یا مسند؟

قلمرو ادبی(۵نمره)

ب

الف)آرایه های ادبی(۳نمره)

۱۷–شعری هستم که بر پایهٔ «گفت و گو»یا«سؤال و جواب»سروده شده ام؛به این نوع گفت و گو در اشعار در اصطلاح ادبی،چه می گویند؟ ۰/۲۵

۱۸– در بیت زیر،کدام آرایه از کمانک مقابل آن نادرست است؟ ۰/۲۵

« دل گرمی و دم سردی ما بود که گاهی مرداد مه و گاه دی اش نام نهادند» (حسن تعلیل-اسلوب معادله)

۱۹-واژگان پدیدآورنده ی آرایه ی لفظی«سجع»در عبارت زیر،کدام اند؟ ۰/۵

« عشق هر کسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند »

۲۰-شاعر،در بیت زیر،با بیان کدام واژه،مفهومی غیر حقیقی(مجاز) اراده کرده است؟ ۰/۲۵

« به یاران گفت کز آبی و خاکی ندیدم کس بدین حاضرجوابی »

۲۱-کدام بخش از سروده ی زیر،نمایانگر کاربرد آرایه ی ادبی«استعاره»است؟

« کز نیستان تا مرا ببریده اند در نفیرم مرد و زن نالیده اند » ۰/۲۵

۲۲ -هر آرایه برای کدام بیت است؟ یک آرایه اضافی است.

ردیف اول	ردیف دوم
الف-آتش است این بانگ نای و نیست باد/هرکه این آتش ندارد نیست باد	اسلوب معادله
ب-خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الحزن است	حسن تعلیل
پ-عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را / سیل، *یکسان می‌کند پست* و *بلند راه* را	اغراق
	جناس

۰/۷۵

۲۳– مفهوم نمادین واژهٔ مشخص شده را بنویسید.

«هرکه جز ماهی زآبش سیر شد هرکه بی روزی است روزش دیر شد» ۰/۲۵

۲۴– جای خالی عبارات زیر را،به درستی پر کنید.

الف)کاربرد واژگان قافیه در بیت زیر،سبب خلق آرایه ی ادبی.....شده است

« بشنـــــو از نـــــی چون حکایت می‌کند از جـــــــدایی ها شـــــــکایت می‌کند»

ب)در بیت زیر،کاربرد آرایه های «کنایه»،«جناس»،«اسلوب معادله»و«.....»مشهود است. ۰/۵

«مستمع، صاحب سخن را بر سر کار آورد غنچه خاموش، بلبل را به گفتار آورد»

ب)تاریخ ادبیات (۱نمره)

۲۵-نام آفرینندگان آثار زیر را به آثارشان وصل کنید.(یک مورد اضافی است.)

آفریننده	اثر
عیسی سلمانی لطف آبادی	کویر
نصرالله منشی	روایت سنگرسازان۲
	ترجمه کلیله و دمنه

۰/۵

۲۶-شعر دماوندیه از.....است.در سال۱۳۰۱هجری قمری به تحریک بیگانگان ،هرج و مرج قلمی و اجتماعی و هتّاکی ها در مطبوعات و آزار وطن خواهان و سستی کار دولت مرکزی بروز کرده بود.او این قصیده را با تاثیرپذیری از این معانی گفته است. ۰/۵

پ) حفظ شعر(۱نمره)

۲۷-کدام گزینه بیت زیر را کامل می کند. ۰/۵

وجه خدا اگر شودت منظر نظر .....

الف) در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی ب)زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی ۰/۵

۲۸-مصراع اول را شما کامل کنید.

..... لبخند گاه گاهت، صبح ستاره باران

قلمرو فکری(۸نمره)

پ

الف)درک مطلب(۴نمره) ۰/۲۵

۲۹–در بیت زیر مقصود از «اهرمن» کیست؟

«آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است» ۰/۵

۳۰– مفهوم قسمت های مشخص شده چیست؟

الف- یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد.

ب- آن شب نیز ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد. ۰/۲۵

۳۱– نویسنده در عبارت«از بیم عقرب جرّارهٔ دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیهٔ حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.» چه مفهومی را می رساند؟ ۰/۵

۳۲– کدام بیت، به این سخن مشهور «کُلُّ شَیءٍ یَرْجِعُ إِلَی أَصْلِهِ» اشاره دارد؟ و چه مفهومی را می رساند؟

الف- روزها گر رفت، گو رو، باک نیست تو بمان، ای آن که جز تو پاک نیست

ب- هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش باز جوید روزگارِ وصل خویش ۰/۲۵

۳۳– شاعر در بیت«صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب/تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند» بر چه مفهومی تأکید دارد؟ ۰/۵

۳۴–مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید.

الف- با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم/ در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو

ب-ز خورشید و از آب و از باد و خاک/ نگردد تبه نام و گفتار پاک

۳۵–هریک از مفاهیم مذکور در ستون «ب» مربوط به کدام یک از ابیات ذکر شده در ستون «الف» است؟ ۱

الف	ب
الف) با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است/ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت	۱) دعوت به ظلم‌ستیزی
ب) گفت:«باید حد زند هشیار مردم مست را»/گفت:«هشیاری بیار،اینجا کسی هشیار نیست»	۲) دوام عشق و عاشقی
پ) بفکن ز پی این اساس تزویر بگسل ز هم این نژاد و پیوند	۳) بلند نظری
ت) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند/دیوار زندگی را زین گونه یادگاران	۴) فساد فراگیر در جامعه

۳۶–در عبارت «در خبر است از سرور کاینات و مفخر موجودات و رحمت عالمیان» مراد سعدی از «رحمت عالمیان» که اشارتی است به آیه شریفه و«مَا أَرْسَلْنَاکَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِینَ» کدام شخصیت است؟ ۰/۲۵

۳۷-مصراع«همه بیشی تو بکاهی،همه کمی توی فزایی»هم نوا با بیت زیر،کدام باور مشهور را یاد آوری می کند؟ ۰/۲۵

«اگر عز و جاه است و گر ذل و قید من از حق شناسم نه از عمر و زید»

۳۸–بیت «لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید/مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی» و بیت زیر ،بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ ۰/۲۵

«بسته گردد بر رُخَم درهای دوزخ یک به یک در ثنای او دهان را چون به حرفی وا کنم»

ب)–معنی نثر و نظم (۴نمره) ۰/۲۵

–معنی و مفهوم عبارت‌های زیر را به نثر روان بازگردانی کنید. ۰/۲۵

۳۹- هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت ۰/۵

۴۰- کافور بر آن ضِماد کردند ۰/۵

۴۱- حیات از عشق می‌شناس و مَمات بی عشق می‌یاب ۰/۵

۴۲- چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟ ۰/۵

۴۳- در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت ۰/۵

۴۴- سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق ۰/۷۵

۴۵- برکش ز سر این سپید مِعجر بنشین به یکی کبود اورند ۰/۷۵

۴۶- گفت: «از بهر غرامت، جامه ات بیرون کنم» گفت: «پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست»

جمع نمرات	۲۰

«زیبایی یادگیری در این است که هیچ کس نمی تواند آن را از شما بگیرد.»

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه یـــک تهران

محل مهر یا امضاء مدیر

کلید سؤال امتحان درس : فارسی	نام واحد آموزشی : متوسطه ۲	نوبت امتحانی : اول	ساعت امتحان : ۸ صبح
	پایه : دوازدهم	رشته : تجربی-ریاضی	وقت امتحان : ۸۵دقیقه
	نام دبیر : زهره شاهسون	سال تحصیلی : ۱۴۰۲-۱۴۰۱	تاریخ امتحان : ۱۴۰۱/۱۰/۷

کلید تصحیح

قلمرو زبانی (۷) نمره

الف) معنی واژگان (۱) نمره

۱-خمار ۰/۲۵

۲-گزینۀ پ معاملت ۰/۲۵

۳ -الف- فرومایه۰/۲۵ ب- پوشیده ۰/۲۵

ب)املای واژگان (۲) نمره

۴- گزینۀ ب ۰/۲۵ خصال-عاجز

۵ -الف- غربت ۰/۲۵ ب-تحفه ۰/۲۵ پ- تموز ۰/۲۵

۶- بطالت ۰/۵

۷- نشئۀ ۰/۲۵ طیلسان۰/۲۵

پ) دستور (۴ نمره)

۸- گزینۀ ب ۰/۲۵ خوان

۹- بین یا تو (۰/۲۵) حذف به قرینۀ لفظی (۰/۲۵)

۱۰- خود: مفعول (۰/۲۵) ایثارعشق: مسند(ایثار: هسته و عشق: مضاف الیه)(۰/۲۵)

۱۱- الف) شو: فعل اسنادی(گشتن) (۰/۲۵) ب) شویم :برویم (۰/۲۵)

۱۲ -الف) مضاف الیه((۰/۲۵) ب) مفعول (۰/۲۵)

۱۳ - الف) نادرست. (۰/۲۵) ب) درست. (۰/۲۵)

۱۴-بدل از حرف اضافه ب- در عشق قدم نهادن کسی را مسلمّ شود که با خود نباشد و ترک خود بکند. (۰/۲۵)

۱۵- الف-مسند۰/۲۵ ب-مفعول (۰/۲۵)

۱۶- الف) ضمیر(۰/۲۵) ب) نهاد (۰/۲۵)

قلمرو ادبی(۵نمره)

الف)آرایه های ادبی(۳نمره)

۱۷ -مناظره(۰/۲۵)

۱۸- حسن تعلیل: شکل گرفتن نام مرداد و دی به خاطر دلگرمی و دم سردی ما بود.(۰/۲۵)

۱۹-ندهد و نکند (۰/۵)

۲۰-آب و خاک مجاز از همۀ موجودات (۰/۲۵)

۲۱-نیستان (۰/۲۵)

۲۲- الف: جناس ۰/۲۵ ب: اغراق ۰/۲۵ پ- اسلوب معادله ۰/۲۵

۲۳- عاشق ۰/۲۵

۲۴- الف) جناس ناهمسان. (۰/۲۵) ب)استعاره ،تشخیص یک مورد کافی است.(۰/۲۵)

(ب) تاریخ ادبیات (۱) نمره

۲۵-هر مورد۰/۲۵(۰/۵)

آفریننده	اثر
نصرالله منشی عیسی سلمانی لطف آبادی	روایت سنگرسازان کویر ترجمه کلیله و دمنه

۲۶-محمد تقی بهار (۰/۵)

۲۷-گزینهٔ ب (۰/۵)

۲۸- آیینهٔ نگاهت پیوند صبح و ساحل (۰/۵)

قلمرو فکری(۸نمره)

الف)درک مطلب(۴نمره)

۲۹-محمدعلی شاه (۰/۲۵)

۳۰- الف- چشم داشت : توجه داشت (۰/۵) ب- گل‌های الماس : ستارگان (۰/۵)

۳۱- مفهومی مشابه ضرب المثل های زیر را برساند: (۰/۵)

از ترس باران به آب چاه جَستن/از زیر باران برخاستن و در زیر ناودان نشستن/ از چاه برون آمدن و در دام افتادن

۳۲- گزینهٔ ب (۰/۲۵) هر کس به اصل خود برمی گردد(به سمت خدا) (۰/۲۵)

۳۳- تحمل رنج و سختی برای رسیدن به کمال و ارزشمند شدن (۰/۵)

۳۴- جاودانگی سخن پاک در گذر زمان (۰/۵)

۳۵- الف-۳) بلند نظری (۰/۲۵) ب-۴) فساد فراگیر در جامعه (۰/۲۵) پ- ۱)دعوت به ظلم‌ستیزی(۰/۲۵) - ۲) دوام عشق و عاشقی

۳۶- پیامبر (ص) (۰/۲۵)

۳۷-خداوند عزت و خواری را می دهد. (۰/۲۵)

۳۸-دل سپردگی و نهایت عشق به خداوند باعث رهایی از دوزخ است. (۰/۲۵)

ب) معنی نثر و نظم (۴) نمره

بر اساس واژگان داخل متن بتوانند معنی و مفهوم را برسانند مورد قبول است.

۳۹- هرگز من در بند مادیات و داشتن و نداشتن نبوده ام.(۰/۲۵)

۴۰- مرهمی از کافور (= برف) روی دماوند قرار دادند. (۰/۲۵)

۴۱- حیات واقعی را حاصل عشق بدان و مرگ واقعی را نتیجهٔ بی خبری از عشق بدان. (۰/۵)

۴۲- هر کس پشتیبان او ،حضرت نوح باشد از امواج و طوفان(سختی های راه) ترسی ندارد. (۰/۵)

۴۳- هر ملتی که مردم دانا و دانشور نداشته باشد، نامش در درازنای تاریخ فراموش خواهد شد.(۰/۵)

۴۴- رای بازگفت درد اشتیاقم، شنونده‌ای می‌خواهم که دوری از یار را آزموده باشد و دلش از درد و داغ جدایی سوخته باشد. ۰/۵

۴۵- ضعف و ناتوانی را رها کن و بر تخت قدرت و حکومت بنشین. ۰/۷۵

۴۶- گفت : به عنوان جریمه و تاوان لباست را از تنت درمی آورم . گفت: لباسم پوسیده و کهنه و نخ نما است.

(زورگویی و چپاول ماموران حکومت / فقر حاکم بر جامعه) ۰/۷۵

جمع نمرات ۲۰